

SKÖTSELPLAN
FÖR
GARPARÖR NATURRESERVAT

Upprättad i november 1973 i samråd mellan domänverket och länsstyrelsens naturvårdsenhet på grundval av inventering och åtgärdsförslag insamlad under hösten 1973. Planen består av tre delar - en allmän del (1), en dispositions- och skötselplan för mark och vegetation (2) samt en dispositions- och åtgärdsplan för friluftsanordningar (3).

Planen beräknas gälla i tio år varefter en revision är aktuell i första hand för del 3 dispositions- och åtgärdsplan för friluftsanordningar - därefter bör den reviderade planen ytterligare gälla fem till tio år.

Planen upprättad av Arne Stenberg.

1. Allmän beskrivning samt målsättning för naturreservatets skötsel jämte föreskrifter

1.1 Allmän beskrivning av befintliga förhållanden

1.1.1 Data

Avsatt år 1973

Areal : 44,4 ha fördelas på hälften betesmark och hälften skogsmark

Kommun: Skövde

Läge: Sätters socken, Skaraborgs län, 12 km norr Skövde. Top kartblad 8 D Skara NO, Ekonomisk karta blad 8 D 7 g och 8 D 7 h.

Syfte med avsättningen: Att för framtiden bevara en representativ del av Billingsens sluttnings med värdefulla landskapselement sammanhörande med det äldre kulturlandskapet samt bereda allmänheten möjlighet till friluftsliv i densamma.

1.1.2 Naturförhållanden

Större delen av området har en gång utgjort genom slätter, betning eller åkerbruk hävdade marker med riklig förekomst av odlingsrösen och stengårdsgårdar. Numera utgörs hälften av skogsmark med barr och lövskog och andra hälften av naturliga betesmarker. Betesmarkerna hålls i hävd genom årlig betning och skötsel och kan därigenom bibehålla en bild av det äldre kulturlandskapet.

Området är beläget på kalksten - alunskeffernivåerna på Billingsens nordöstra sluttnings, som här är jämn och relativt måttlig. På 500 m höjer sig marken från 80 till 125 m ö h. Marken är delvis mycket stenbunden och tydliga spår skvallrar om en, starkt ursvallad strandbildning längs fastigheten. Den bördiga jorden bjuder på en rik och varierande markflora. Bland träden kan flera gamla hamlade träd av ask, lind och alm påträffas. Några mycket stora bokar och ekar är även intressanta sevärdheter.

Hare kan lätt iakttas och med lite tur även räv, rådjur och älg. många inom orten förekommande fågelarter kan påträffas.

Fornlämningar som gravrösen, stenkretsar, domarring samt kvarnplats med dämninganordningar är några intressanta bevis på platsens anrika utnyttjande.

1.1.3 Kommunikationer

Området nås från riksväg 48, Skövde-Mariestad som går intill området i öster. Den gamla vägen Skövde-Mariestad går ca 300 m väster om området. Bussförbindelser Skövde-Mariestad går förbi reservatet. Reservatet är lättillgängligt från båda vägarna.

1.1.4 Serviceanordningar

Parkeringsplats
Spångade strövstigar

1.1.5 Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordar länsstyrelsen med stöd av naturvårdslagen att nedan angivna föreskrifter skall gälla för reservatet

A. Reservatsföreskrifter angående förfogandet över fastigheten

Det är inom reservatsområdet förbjudet

- att spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt i någon form,
- att anordna upplag,
- att utföra fyllning,
- att framdraga luftledning,
- att uppföra byggnad,
- att utföra skogsodling eller göra andra ingrepp i vegetationen samt
- att utföra röjning eller avverkning, dock att denna föreskrift icke
utgör hinder för åtgärder enligt skötselplan.

B. Reservatsföreskrifter gällande allmänheten

Det är inom reservatsområdet förbjudet

- att förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning,
- att anbringa tavla, plakat, affisch eller annan störande anordning,
- att fälla, bryta kvistar eller på annat sätt skada levande eller döda träd och
buskar eller att skada vegetationen i övrigt, t ex genom blomplockning
eller uppgrävning av växter,
- att tälta eller uppställa husvagn,
- att göra upp eld,
- att medföra okopplad hund,
- att framföra cykel, moped, motordrivet fordon eller annat transportmedel
annat än på därför avsedda vägar samt
- att parkera annat än på anvisad parkeringsplats.

Länsstyrelsen kan på särskild ansökan lämna tillstånd att vidta förbjuden åtgärd.

1.1.6 Vård och förvaltningsbestämmelser

Naturreservatet vårdas och förvaltas av domänverket eller den som verket efter samråd med naturvårdsverket förordnar därtill samt utmärks på marken i enlighet med naturvårdsverkets anvisningar. Skötseln skall ske i samråd med landsantikvarien. Reservatet skall skötas enligt anvisningar i skötselplan.

2. Dispositions- och skötselplan för mark o vegetation

2.1 Allmän målsättning för mark och vegetationsvård

Den allmänna målsättningen för reservatets skötsel skall vara att i möjligaste omfattning skydda landformerna samt hävda området så att det äldre kulturlandskapet bevaras. Allmänheten skall på ett bildligt sätt kunna studera forna tiders brukningssätt samtidigt som friluftsliv i en variationsrik och vacker natur erbjuds.

2.2 Principer för disposition av mark och vegetation samt åtgärder av allmän karaktär

För kunskap om det gamla kulturlandskapet samt råd vid återställnings- och skötselarbeten rekommenderas artikeln "Skötseln av ängen och hågen" av K A Gustawsson i Sveriges Natur 1954 (bilaga nr 5); samt artikeln "Kortfattade anvisningar för återställningsarbeten" i Fornminnesvård av K A Gustawsson 1970.

2.2.1 Hävd av betes och slättermark

- 2.2.1.1 Betning skall ske med ej folkilskna nötkreatur och eventuellt häst och/eller får i den omfattning som framgår av detaljanvisningar i kap 2.3 samt i den omfattning i övrigt som från tid till annan kan anses erforderlig för bevarande av områdets naturvärden.
- 2.2.1.2 Betning skall i första hand ske med betesdjur från Ingasäter eller i andra hand med djur från annat håll enligt förvaltarens bestämmande.
- 2.2.1.3 Slätter skall ske på det sätt och i den omfattning som framgår av detaljanvisningar under kap 2.3.
- 2.2.1.4 Hö skall snarast möjligt hopräfsas och bortföras.
- 2.2.1.5 Avfall efter avverkning, röjning och städningsarbeten hopsamlas i mindre högar och brännes eller bortföres om inget annat föreskrives under kap 2.3.
- 2.2.1.6 Stängsel skall uppsättas vid behov och bestå av hög stengärdsgård eller stolpar med stängseltråd. Taggtråd och virad slät tråd (tre trådar) användes. Grindar och stängselgenomgångar enligt behov och tradition i orten.
- 2.2.1.7 Betesmarker får ej gödslas med konstgödsel.
- 2.2.1.8 Anordning för bevattning av betesdjur ordnas efter överenskommelse mellan arrendator och förvaltare.
- 2.2.1.9 Fornminnen skall iordningställas och vårdas enligt anvisningar av och i samråd med landsantikvarien.
- 2.2.1.10 Förnyad och fortlöpande hamling av några hamlade träd bör successivt påbörjas och utföras under senhösten eller vintern vart tredje till femte år, enligt anvisningar i kap 2.3. - Den förnyande hamlingen på de starkt förväxta och ovårdade gamla träden bör ske successivt och försiktigt tills erfarenhet erhållits om trädens reaktion.

Hamling av enstaka unga träd bör efter hand påbörjas. Lämpligt antal träd utses enligt kap 2.3.

Första hamlingen bör ske på omkring 1,5 m höjd. Några skott får växa ut till grenar, de hamlas i sin tur ungefär 0,5 m högre upp. Förfaringssättet kan upprepas sedan nya grenar växt ut. Hamla helst unga träd. Hamling av gamla träd som ej hamlats förut kan medföra att träden torkar (ur "Fornminnesvård" K A Gustawsson).

2.2.2 Hävd av skogsområden

2.2.2.1 Skogsområden skall skötas med förlängd omloppstid och största hänsynstagande till naturvården. Barrskogsskötseln skall inriktas mot ökad lövinblandning och i lövskogen skall ädla lövträd, inkl bok gynnas. Spridning av konstgödsel får ej ske.

Skogsbruket skall därtill förekomma i den omfattning och enligt de detaljanvisningar som sägs i kap 2.3

2.2.3 Jakt och viltvård

2.2.3.1 Jakt får bedrivas i sådan utsträckning att det sociala syftet med reservatet inte motverkas. Sådan jakt får ej ske under lördag g, söndag, allmän helgdag samt dag före allmän helgdag, därtill skall nödig hänsyn tas till reservatets besökare.

2.2.3.2 Utfodring av vilt bör ske vid behov.

2.2.3.3 Vid avverkningar och röjningar bör hänsyn till hållbyggande fåglar och annat vilt tagas genom i möjlig mån kvarlämnande av ihåliga träd samt fruktbärande träd och buskar samt i mindre känsliga lägen även skyddande buskage.

2.2.4 Nyttjanderättsupplåtelser

2.2.4.1 Följande upplåtelser medföljde fastigheten vid Övertagandet.

- 1) den 29 oktober 1947, nr 1696, till säkerhet för kraftledningsservitut
- 2) den 20 april 1966, nr 1531, till säkerhet för nyttjanderätt, för Skaraborgs läns naturskyddsförening - omtalas under kap 2.3 skötselområde 5, samt medföljer som bilaga nr 3
- 3) den 9 augusti 1967, nr 3694, till säkerhet för kraftledningsservitut
- 4) den 20 oktober 1970, nr 461, till säkerhet för ägaren av Garparör 1:2 att nedlägga avloppsledning över stamfastigheten samt att anordna septitank och infiltrations-anläggning på densamma.8

2.2.5 Tillsyn och skötsel

2.2.5.1 Domänverket förvaltar reservatet och sköter tillsynen.

- 2.2.5.2 Vid avverknings-, röjnings- och rensningsarbeten i samband med restaurerings- och underhållsåtgärder får tillfälliga virkesupplag upprättas. Avfall och ris hopsamlas i mindre högar och brännes eller bortföres om icke annat. föreskrives kap 2.3. Bränning får endast ske på lämplig plats och under tid när ingen eldfara föreligger.

2.2.6 Renhållning

- 2.2.6.1 Sophämtning och tömning av latrin ombesörjes genom avtal med kommun eller godkänd entreprenör.
- 2.2.6.2 All gammal stängselträd som ej längre används skall uppsamlas och förstöras.

2.3 Detaljbeskrivning och detaljåtgärder

Beskrivning och karta har indelats i skötselområden. Varje skötselområde har beskrivits med ledning av inventering varjämte angivits målsättning för skötsel samt åtgärder av engångs- och underhållskaraktär. Skötsel av betesmark bör ges högsta prioritetsgrad. Föreslagna restaureringsåtgärder för dessa områden bör, där inget annat sägs under respektive skötselområdes åtgärdsrubrik, vara avslutade inom tre år. Föreskrives åtgärden utföras successivt bör omföringstiden förlängas till sex år.

Beträffande sociala anordningar bör dessa utföras omedelbart.

Skötselområde 1

Beskrivning: Förfallen åkermark omgiven av en tallbacke och en ekbacke. I sydvästra kanten finns rester av gamla tomt- och boplatser Mellan backarna visar några stengårdsgårdar ett gammalt fädev.

Målsättning: Utvecklas till betesmark bestående av öppen mark och lövhage. Den nuvarande tallbacken blir kvar men kan på lång sikt ombildas till ekbacke. Området hävdas genom betning.

Åtgärd: Engångsåtgärd: På den nuvarande ekbacken skall kvarvarande tallar avverkas och de bästa ekarna fri och enkelställas. I bäckravinen i nordvästra hörnet utföres en svag utglesning varvid bl a gran borttages öster om stigen. Strövstig utlägges enligt karta och bro bygges över bäcken. Stengårdsgårdar restaureras och stängsel ändras se bilaga 2.

Underhållsåtgärd: Årlig betning. Uppkommet sly röjes samt grenar och nedfallna träd städas bort. Rator slås med lie eller maskin. Underhåll av stängsel och strövstig. Vid behov successiv förnygring av lövträd framför allt ek.

Skötselområde 2

Beskrivning: Vegetationsmosaik bestående av öppen äng och en mer eller mindre igenvuxen odlingsmark. Delvis grov gran med svag inblandning av björk och på ett fuktigare parti ett albestånd. Rikligt med gamla odlingsrösen över hela området. Några hamlade träd i västra kanten.

I nordvästra hörnet ett fornminne (rösebotten), som gett gården dess namn, och i sydöstra kanten ett par fornminnen (stenkretsar av resta stenar).

I sydvästra hörnet har ägaren av Garparör 1:2 anlagd septitank och infiltrations-anläggning enligt servitut. Vid sidan om denna finns en stor hög med skräp - schaktmassor med jord, sten, sönder-. brutna cementgolv, trasiga tegelpannor m m.

Målsättning: Utvecklas till betesmark och hävdas genom betning. Fornminnen skall utgöra sevärdheter för besökare.

Åtgärd: Engångsåtgärd: Successiv avverkning av gran samt gallring och röjning i de tätare lövgrupperna varvid ädlare arter gynnas. Kronslutenheten i de tätare partierna bör ej överstiga ca 3/10. Det vackra enpartiet i södra delen bibehålles efter en svag uppstädning. Lövbuskar och träd efter åker- och dikesrenar samt i de sydliga partiet utglesnas betydligt. Odlingsrösen bör utgöra lämpliga växtplatser. Skräphögen i sydvästra hörnet packas och jämnas varefter jord påföres och platsen igensås. Trävirke och ej packbart skräp bortköres.

Parkeringsplats och rastplats anordnas med toalett och sopkärl. Strövstig utlägges enligt karta. Fornminnen iordningställs. Stengårdsgård i sydöstra hörnet frihugges och restaureras. Stängsel ändras omkring parkeringsplats och stengårdsgård samt runt gravröse sedan detta iordningställts.

Underhållsåtgärd: Årlig betning. Slätter på de områden som ej betas. Grenar och nedfallna träd städas undan och uppkommet sly bortröjes. Rator slås med lie eller maskin. Förnyad hamling kan eventuellt ske. Vid behov successiv förnygring av lövträd och buskar. Stängsel underhålls.

P-plats, rastplats och anslutningsväg underhålls och städas.

Skötselområde 3

Beskrivning: Gammal igenvuxen odlingsmark som utvecklats till granskog, snårigt lövbestånd och öppna marker. Större delen har under de senaste åren iordningställts som lövhage och öppen mark för betning. Söder om gården finns några hamlade lindar. I sydöstra delen finns ett par fornminnen (gravrösen).

Målsättning: Utvecklas till betesmark av typ öppen mark och lövhage. Hävdas genom årlig betning. Hamlade lindar och fornminnen skall utgöra sevärdheter för besökare.,

Åtgärd: Engångsåtgärd: Successiv avverkning av gran. I de tätare partierna kraftig gallring och röjning varvid ädlare arter gynnas. Hamlade träd friställes. Odlingrösen bör utgöra lämpliga växtplatser för buskpartier.

Äldre risiga buskar bortröjes och/eller föryngras. Lämpligt antal enbuskar sparas. Ris och avfall samlas och brännes eller bortföres. Fornminnen iordningställs. Strövstig utlägges enligt karta - tidigare planerad sträckning ändras. Stängsel ändras vid stengårdsgård.

Underhållsåtgärd: Årlig betning. Successiv förnyad hamling av ett fåtal lämpliga träd i anslutning till stigen. Bortstädning av grenar och ned-fallna träd samt bortröjning av uppkommet sly. Rator slås med lie eller maskin. Underhåll av stängsel och strövstig. Vid behov successivt föryngring av träd och buskar.

Skötselområde 4

Beskrivning: Gården Garparör med trädgård, ägare sedan den 1 november 1970 är tapetserare Kurt R Sjöman, Skövde.

Byggnaderna var förfallna och trädgården förvildad men har restaurerats av nuvarande ägare.

Området ingår icke i naturreservatet.

Skötselområde 5

Beskrivning Ca 0,5 ha. Lindäng - ett 40-tal gamla hamlade lindar, en stor bok och ett par stora ekar. Området är i mycket dålig hävd. Den 1 juli 1965 upprättades ett 49-årigt avtal mellan förre ägaren av Garparör och Skövdekyddsföreningen av Skaraborgs läns Natur-skyddsförening. Avtalet föreskriver att berörda område skall förvaltas som naturminne och fågelreservat samt röjas och vårdas på nämnda förenings bekostnad. Arrendeavtalet medföljer i bilaga nr 3.

Nämnda förening har nu på grund av de ändrade förhållandena framfört önskemål, att ängen bör ingå i den normala skötseln av naturreservatet. Föreningen anser att ängen bör kunna hävdas genom betning och åtager sig att uppsätta stängsel om betningen visar sig störande på ängens utveckling. Önskemål framfördes även om samråd med förvaltaren vid eventuellt större ingrepp.

Målsättning: Skall tills vidare utgöra betesmark med lövängskaraktär.

Åtgärd: Engångsåtgärd: Svag utglesning i täta partier samt förnyad hamling av vissa träd varvid samråd med ovan nämnda förening bör tagas. Utläggning av strövstig samt uppsättning av informationsskylt.

Underhållsåtgärd: Tills vidare årlig betning i samband med område 3. Några hamlade träd underhålls genom förnyad hamling. Bortstädning av nedfallna grenar och röjning av uppkommet sly. Rator slås med lie eller maskin. Vid behov successiv förnygring av träd och buskar.

Skötselområde 6

Beskrivning: Betesmarker bestående av delvis äldre öppna marker och delvis kraftigt igenvuxna marker som uppröjts sista åren. I norra och södra kanten finns några gamla hamlade träd. På norra delen ett risigt bestånd med hundratals aplar, mer eller mindre vildformer. I nordvästra hörnet har bäcken dämats upp till en liten damm och i sydöstra hörnet finns en brunn samt gamla tomtrester av stall- och ladugårdsbyggnader. Närmast gården ett fornminne delvis sönderträngd och förfallen domarring. Intill denna en gammal ek - ca 5,5 m:s omkrets - som bär Skaraborgs läns Naturskyddsförenings sköld.

Målsättning: Behålles som betesmark och hävdas genom årlig betning. Fornminnet och den gamla eken skall utgöra sevärdheter för besökare.

Åtgärd: Engångsåtgärd: Det täta vildapelbeståndet utglesnas på sådant sätt att oregelbundna gruppställningar och mindre luckor eftersträvas. Större träd mot norra kanten utglesnas efter hand. Flera buskar i de lägre skiktet rensas bort - varierande buskarter lämnas dock i odlingsrösen och i glest spridda grupper.

Dämningsanordningen i nordöstra hörnet istandsättes så att en liten vattenspegel kan uppstå, när tillgång till vatten finns.

Brunnen upprustas, rensas samt förses med pump och inbygges - barnsäker, skydd för nedfallande skräp samt stängsel för betesdjur. Bevattningen av betesdjur får ej ordnas så nära brunnen att marken blir söndertrampad och sölig.

De gamla tomtplatserna rensas från trasigt byggnadsmaterial (tegelpannor m m). Fornminnet iordningställs och stengårdsgård restaureras (se bilaga 2). Stängsel ändras.

Rastplats med sopkärl anläggs i närhet, av fridlysta eken. Reparation av hålskada i eken.

Underhållsåtgärd: Årlig betning. Äldre buskar och träd förnygras efter hand. Bortstädning av nedfallna grenar och bortröjning av uppkommet sly. Rator slås med lie eller maskin. Brunnen läns pumpas och rensas med lämpliga tidsintervall. Underhåll av stängsel.

Skötselområde 7

Beskrivning: Blandskog av gran och löv. Riklig förekomst av bok, ek och al. Området mot vägen och ner efter bäcken delvis kärrartad mark med huvudbestånd av al. Den södra delen av

området har iordningställts som lövskog med al och bok som huvud-trädslag. Bland annat finns 4 st stora bokar med omkretser på ca 3 m. Norra delen av området är bevuxen med ett glest bestånd av stor gran och björk samt ett snårigt ungbestånd av varierande lövträdsarter.

Målsättning: Utvecklas till lövskog med bok på torrare samt al och björk på fuktigare partier.

Åtgärd: Engångsåtgärd: Successiv avverkning av gran samt gallring och röjning bland lövträden varvid speciellt bok gynnas. Den yngre boken bör lämnas relativt tätt och successivt gallras genom många och svaga ingrepp. Ett mindre parti mot bäcken i östra kanten lämnas som viltskydd, snårigt och med inslag av yngre gran. De grövre delarna av avverkningsavfallet samlas om möjligt och brännes eller bortföres, därvid bör hänsyn tas till kvarvarande ungskog. På öppnare platser rensas allt avfall bort. Spångad strövstig utlägges.

Underhållsåtgärd: Området söder om vägen till Ingasäter betas årligen tillsammans med område 3 och 5. - Barrträd och ej önskvärt sly röjes bort. Efter hand gallring i de yngre delarna av beståndet samt åtgärder för successiv förnygring och förädling av de äldre partierna. Reparation och underhåll av spångning och stig.

Skötselområde 8

Beskrivning : Barrskog, huvudsakligen bestående av medelålders nygallrad gran. Några enklaver ca 4 ha utgör yngre gran starkt uppblandat med löv av varierande arter. Knappt 3 ha utgörs av ett gammalt granbestånd som söndertrasats av storm. Efter bäcken finns rester av gamla dammar och längre ner en gammal kvarnplats.

Målsättning: Behålles tills vidare som barrskog med på sikt ökat inslag av löv. Modifierad skötsel genom förlängd omloppstid och hänsynstagande till naturvårdsintresse. Kvarnplatsen skall ge historiskt intresse.

Åtgärd: Engångsåtgärd: Enklaverna med ungskog röjes varvid största möjliga lövinslag eftersträvas. Den äldre granskogen - norr om kraftlinjen - bör om möjligt successivt utglesnas för erhållande av självför-yngring. I områdets östra kant vid den nedre delen av bäcken avverkas den gran som står i bäckravinen öster om strövstigen. Inom samma område utförs en svag gallring bland lövträden.

Strövstigar skall utläggas enligt karta och där stigarna korsar bäcken repareras broarna. Efter röjnings- och avverkningsarbete rensas stigar jämte en lämplig närzon från avfall. Huggningsavfall inne i beståndet kan däremot kvarligga och nedruttna - större toppar uppkvastas.

Nödtorftigt iordningställande av kvarnplats och ett par dammar efter bäcken samt uppsättning av mindre upplysningsskylt.

Underhållsåtgärd: Tillvaratagande av uppkomna vindfällan. Skötsel av uppkom-men föryngring. Underhåll av broar och stigar.

3. Plan för anläggning, disposition och skötsel av anordningar för rekreation och friluftsliv

3.1 Allmänt

Planen har upprättats på basis av för naturreservatet angivet syfte, reglemente och ordningsföreskrifter samt med hänsynstagande till de natur- och landskapsvärden som klarlagts genom inventeringar. Behandlade anordningar har angivits på bilagd karta. Samtliga sociala anordningar ges högsta prioriteringsgrad.

3.2 Friluftsanordningar

3.2.1 Parkeringsplats I för 2 bussar och 10 personbilar anordnas inom skötselområde 2, ca 100 m från nya riksväg 48, Skövde-Mariestad. Anslutningsväg med riksväg förbättras. P-plats och anslutningsväg oljegrusas (alternativt grusas och saltas).

Parkeringsplats II med plats för minst tre stora bussar anordnas vid gamla riksvägen strax söder avtagsväg till Ingasäter och Garparör.

3.2.2 Vägar. Med fastigheten följde delägarskap i två enskilda vägar.

- 1) Väg Ingasäter-Garparör-Lagmansbodas gräns. Garparör svarar för 23 % av skötselkostnaden, därav faller 25 % på gårdsfastigheten 1:2 (Sjöman) och 75 % på naturreservatets fastighet 1:1. – Vägen erhåller inga statsbidrag och är för närvarande avstängd för obehörig motorfordonstrafik.
- 2) Väg Garparör-Smedstorp utgör en gemensam väg för de två fastigheterna. Skötsel har skett enligt överenskommelse mellan delägarna.

Genom tillkomst av nya riksväg 48 bör ny fördelning av underhållskostnad ske. Förvaltaren skall med övriga väginressenter uppgöra om ny fördelning.

Vid skötsel av naturreservatet utnyttjas vägarna med nödvändiga fordon, i övrigt avstänges vägarna för obehörig motortrafik, genom skyltning. Besökare hänvisas till upprättade parkeringsplatser och får sedan utnyttja vägarna till fots. Vägarna skall hållas i god kondition och med den standard att även barnvagn med lätthet kan framföras.

Vägrenar förbättras och rensas för att underlätta slåtter. Vid behov slåtter mellan väg och stängsel.

3.2.3 Strövstigar skall iordningställas enligt bilagd karta samt märkas för promenad motsols enligt svensk standard. Stigarna skall vara relativt jämna och lätta att följa för besökare av alla åldrar och kategorier. Spångning skall utföras över alla fuktiga partier varvid hållbar och gedigen spångmetod skall användas. Över djupare bäck skall ordentlig bro av plank läggas, omfattning framgår av detaljanvisningarna i kap 2.3.

3.2.4 Stängselgenomgångar anordnas i lämplig omfattning. Genomgång för barnvagn och skidåkare skall även ordnas. De mest aktuella genomgångarna har inlagts på kartan.

3.2.5 Rastplats för matsäcksförtäring ordnas vid parkeringsplats I och vid fridlysta eken inom skötselområde 6. Rastplatsen vid p-platsen skall bestå av två kraftiga jordförankrade bord med dubbla sitt soffor i samma stil och vid fridlysta eken ordnas ett bord med soffor.

Beteshägnaden skall ej gå tätt intill rastplatserna. För hämtning av färskt vatten uppsätts en pump vid den befintliga brunnen inom område 6.

3.2.6 Enkla sittsoffor för tillfällig vila och avkoppling åt besökare, utplaceras på natursköna och vackra ställen. Förslag till platser har markerats på kartan. Sofforna skall vara stabila och enkla kan t ex bestå av en grövre låga (stock) i lämplig längd med eller utan upp-byggt ryggstöd.

3.2.7 Toalett och sopkärl skall anordnas vid parkeringsplats I samt ett mindre sopkärl uppe vid fridlysta eken.

3.3 Kommunikationer

3.3.1 Busshållplats. Avtal bör träffas med linjetrafiken Skövde-Mariestad om av- och påstigningshållplats vid avtagsvägen till Garparör.

3.3 Information

3.4.1 Gränsmarkering o dyl skall utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar.

3.4.2 Vägvisning, spårmarkering där sådan erfordras, skall utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar. Platser där vägvisare i första hand bör placeras har markerats på kartan.

Sevärdighetsskyltning från allmän väg utföres av vägverket efter anmodan av förvaltaren.

3.4.3 Informationsskyltar enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar skall uppsättas vid i första hand parkeringsplats I samt lämplig plats inne på reservatet vid vägen från parkerings plats II. Enkla upplysningsskyltar kan vid behov uppsättas vid stigskäl, fornminnen och/eller andra lämpliga platser.

3.4.4 Svenskspråkig folder med huvudvikt lagd på upplysningar kring påträffade spår och rester av det gamla kulturlandskapets brukningssätt samt befintliga fornminnen. - Foldern bör, finnas tillgänglig i låda i anslutning till informationsskyltarna vid parkeringsplats I och vid vägen från parkeringsplats II.

Litteraturhänvisning

Gustawsson, K A, 1970 "Fornminnesvård" Kortfattade anvisningar för återställningsarbeten.

Bilageförteckning

- Bilaga
- I Översiktskartor
 - 2 Restaurerade stengårdsgårdar
 - 3 Arrendeavtal med Skövdekreten av Skaraborgs läns Naturskyddsförening
 - 4 Termförteckning med förklaringar
 - 5 "Skötseln av ängen och hagen" artikel av K A Gustawsson utdrag ur Sveriges Natur 1954.

GARPARÖR SKÖTSELPLAN

Reservatgräns — · — · —
 Skötselområdes-
 gräns — — — —
 " m. stängsel — — — —
 Kraftlinje — — — —
 Områdesnr 3

